

Učiteľ a jeho pracovný čas

Pracujete radi? Venujete svojej práci toľko času, koľko je potrebné? Malo by to tak byť. Dnes však už práca prestáva byť potešením, ale stala sa hlavne nutnosťou. Práca nás nemôže tešiť, keď nám okolie – nadriadení aj „partneri“ – prestali dôverovať..

Problematiku pracovného času možno skúmať z rôznych hľadísk - ekonomického, právneho, psychologického, zdravotného, sociálneho. Náš príspevok pozerá na túto tému z pohľadu pedagogického, ktoré považujeme v praxi za rovnako dôležité ako ostatné hľadiská.

Práca učiteľa, vychovávateľa a každého pedagogického „zamestnanca“ je tvorivá. V tom by malo byť **hlavné východisko pri určovaní jeho pracovného času.**

Vlastne, práve z toho dôvodu nie je možné skutočný pracovný čas určiť. Ak sa však niekto o to stále snaží, buď nepochopil tvorivý charakter pedagogickej práce, alebo podľahol trendu brzdiť každú tvorivosť. Či už z nepochopenia a neznalosti, alebo vedome. Z každodennej praxe vieme, že tvorivé nápady nie sú vždy žiaduce, najmä keď zvyšujú nároky na čas, ktorý musíme vynaložiť na ich realizáciu. Zabeňované činnosti vždy vyžadujú menej času ako nové a neoverené činnosti.

Každý pedagóg, učiteľ a vychovávateľ, ktorý chce naplňať svoje poslanie a pracovať čo najzodpovednejšie, nemôže „zavrieť“ svoje tvorivé nápady do budovy školy, do triedy a do priestoru vymedzeného zamestnávateľom. Nemôže si ich napláňovať vo vymedzenom čase „od – do“. Najlepšie nápady prichádzajú väčšinou v celkom inom čase. Doma, cez víkend, v pokoji alebo dokonca počas dovolenky! Ak je však učiteľ nútený tak robiť a zároveň je jeho „**pracovný čas**“ **kontrolovaný** čoraz dokonalejšími technickými prostriedkami, ako sú napríklad čipové karty, obmedzujeme tým jeho tvorivosť. Neopodstatnená kontrola tvorivého učiteľa je prejavom nedôvery v jeho schopnosti, v jeho skutočný úmysel pracovať čo najlepšie. Tento úmysel sa však v prostredí nedôvery môže zmeniť len v potrebu užiť sa prácou, pretože takto mu to jeho zamestnávateľ presným vymedzením pracovného času vlastne vnucuje.

Z praxe však vieme, že nie všetci učitelia chápu svoju prácu ako tvorivú, dokonca sú mnohí takí, ktorým nové nápady (zvyšujúce nároky na čas) prekážajú natolko, že ich rázne odmietajú nielen u seba, ale aj u kolegov. To znamená, že nevykladajú na svoju prácu viac času, ako je nutné. Každý zamestnávateľ by preto mal dôsledne rozlišovať medzi svojimi „zamestnancami“ podľa toho, či sú **výsledky ich práce tvorivé** (také si určite vyziadali aj viac „pracovného času“), alebo si zamestnanec vždy splní len tie povinnosti, ktoré mu zamestnávateľ uloží.

Tretou „kategóriou“ sú potom tí, ktorí si svoje povinnosti neplnia napriek tomu, že „**pracovný čas**“ **strávia „v práci“**. Ak výsledky práce učiteľov podobným spôsobom nerozlíšime a všetkých vždy „hodíme do jedného vreca“, je viac než pravdepodobné, že skutočne tvoriví učitelia začnú svoju tvorivosť realizovať v súkromí a mimo školy. Naozaj chceme, aby si učiteľ len „odpracoval“ svoju „pracovnú dobu“ a keď mu „padla“, vyhodí svoju prácu a všetky problémy s ňou súvisiace zhlavy?

Snahy, aby mal učiteľ presne vymedzený pracovný čas „od 8.00 h do 15.30 h“, poukazujú na **absolútne nepochopenie poslania učiteľa** a tvorivého charakteru jeho práce. Ak by sa tak malo stať, potom nebude spravodlivé, aby aj každý lekár mal takto stanovené ordinačné hodiny (každý deň), aby sa každý umelec

musel učiť svoje úlohy vo vymedzenom pracovnom čase, aby každý novinár musel tak písať svoje príspevky? Ak to tak bude, pracovný čas skutočne tvorivých pracovníkov vo všetkých takýchto prípadoch sa vlastne skrátí. Na úkor ich tvorivosti. A na úkor rozvoja každej organizácie, ktorá takto bude postupovať.

Mgr. Jarmila Blažeková
Foto: Michaela Weberová

Článok „Učiteľ a jeho pracovný čas“ bol uverejnený i na portále www.uspesnaskola.sk a vyvolal zaujímavú diskusiu, v ktorej autori súhlasia s tvorivým charakterom práce učiteľa, ale poukazujú na obmedzenia, vyplývajúce zo zákonov a všeobecne záväzných právnych predpisov. Budeme radi, ak sa aj vy zapojíte do diskusie a napíšete nám svoje názory.